

FI-tillsyn

Vad går konsumenternas försäkringspremier till?

Nr 28

7 december 2023

Dnr 22-24619

Innehåll

FI-tillsyn	1
Vad går konsumenternas försäkringspremier till?	1
Sammanfattning	3
Bakgrund	4
Finansinspektionens analys	5
Underlag	5
Beräknade nyckeltal.....	6
Resultat	7
Vad används premierna till?	7
Skadeprocent.....	7
Omkostnadsprocent	8
Vinstmarginal	9
Information till försäkringstagarna	11
Premien och villkor.....	11
Jämföra försäkringar	11
Slutsatser	12

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress: Brunnsgatan 3
Telefon: +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) har undersökt vad konsumenternas premier för de vanligaste sakförsäkringarna går till. Försäkringstagare får generellt sett högre försäkringsersättning i förhållande till premien i ömsesidiga försäkringsbolag än i vinstutdelande försäkringsbolag. Konsumenterna bör dock inte bara jämföra premier utan även försäkringsvillkor. FI anser att försäkringsbolagen kan informera försäkringstagarna om hur mycket deras premie förändrats jämfört med tidigare år i samband med att försäkringen förnyas.

Vi har undersökt försäkringar för boende, bil, djur och båt på i princip hela den svenska marknaden. Dessa typer av försäkringar är de som konsumenterna vanligen tecknar och vi benämner dem **konsumentförsäkringar** i denna rapport. Vi har hämtat in olika uppgifter från försäkringsbolagen och ur dessa beräknat nyckeltalen skadeprocent, omkostnadsprocent och vinstmarginal. Genom dem har vi beräknat hur försäkringsbolagen använder konsumenternas premier.

Analysen visar att det är stora skillnader i dessa nyckeltal både mellan olika slags försäkringar och mellan olika typer av försäkringsbolag. Generellt sett betalar de ömsesidiga försäkringsbolagen högre försäkringsersättning i relation till premierna än de vinstutdelande försäkringsbolagen, som i sin tur visar en lägre omkostnadsprocent och en högre vinstmarginal än de ömsesidiga. Ömsesidiga försäkringsbolag drivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att vinst som inte används till att täcka kostnader i rörelsen ytterst ska tillfalla försäkringstagarna. Vinstutdelande försäkringsbolag är aktiebolag som delar ut vinst till sina ägare.

För konsumenterna lönar det sig att jämföra olika försäkringsbolags premier. Det är även viktigt att jämföra försäkringsvillkoren. Det finns försäkringar som konsumenterna inte bör säga upp för att byta till ett annat försäkringsbolag då det kan leda till utebliven försäkringsersättning.

En annan intressant upplysning för konsumenterna är hur premien förändras från år till år. Denna information kan försäkringsbolagen lämpligen lämna i samband med att försäkringen förnyas.

Information om vad premien används till och hur premien förändras över tiden är viktiga uppgifter ur ett konsumentperspektiv. Vi avser därför att fortsätta följa utvecklingen på området.

Bakgrund

En tidigare rapport från FI har visat att konsumenters behov av produkt- och tilläggförsäkringar varierar. Som ett ytterligare led i analysen av konsumenters ställning på försäkringsmarknaden har FI nu valt att undersöka de vanligaste sakförsäkringarna och fokuserat på vad premierna går till.

FI publicerade i februari 2023 rapporten ”Behövs tilläggs- och produktförsäkringar?”¹. Den visade att konsumenternas behov av tilläggförsäkringar minskar i takt med kundens ålder. Analysen visade även att konsumenternas behov av produktförsäkringar är betydligt mindre än deras behov av tilläggförsäkringar.

Vi har i denna rapport valt att närmare undersöka vad försäkringstagarnas premier går till när det gäller de vanligaste konsumentförsäkringarna. Det kan över lag vara svårt för konsumenter att avgöra vilka försäkringar de behöver och i vilket försäkringsbolag dessa ska tecknas. Några faktorer att ta hänsyn till är vilket försäkringsbehov man har och om det omfattas av försäkringsvillkoren samt hur stor försäkringspremien är.

Som ett stöd när det gäller att välja försäkring finns det olika jämförelser av försäkringar att ta del av, bland annat från Konsumenternas Försäkringsbyrå². Det finns också andra uppgifter som konsumenterna inte har tillgång till men som kan vara intressanta vid valet av försäkring. Vi har därför valt att begära in uppgifter om premier, skadekostnader och omkostnader från försäkringsbolagen. Utifrån dem har vi beräknat olika nyckeltal för att belysa hur stor andel av premierna som betalas ut till konsumenterna i form av försäkringsersättningar, hur stor andel som är omkostnader och hur stor andel som är vinst. Analysen av dessa uppgifter presenteras i denna rapport för alla de ömsesidiga försäkringsbolagen tillsammans respektive de vinstutdelande försäkringsbolagen³.

¹ <https://www.fi.se/sv/publicerat/rapporter/rapporter/2023/behovs-tillaggs--och-produktforsakringar/>

² Konsumenternas Försäkringsbyrås jämförelser finns på www.konsumenternas.se

³ Med vinstutdelande försäkringsbolag avses försäkringsaktiebolag enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Finansinspektionens analys

Analysen baseras på uppgifter om de vanligaste konsumentförsäkringarna på den svenska marknaden. Både vinstutdelande och ömsesidiga försäkringsbolag ingår i analysen. Från uppgifterna har vi tagit fram olika nyckeltal.

Underlag

FI har hämtat in uppgifter från 36 försäkringsbolag som tillsammans står för i princip hela den svenska marknaden för sakförsäkringar på konsumentområdet. Den totala premien för dessa försäkringar uppgår till drygt 40 miljarder kronor per år, vilket motsvarar knappt 10 000 kronor fördelat per hushåll. Skillnaden mellan hushållen är dock mycket stor. Vissa hushåll har många försäkringar medan andra är helt oförsäkrade. De uppgifter vi har hämtat in avser försäkringar under år 2019, 2020 och 2021.

Följande typer av försäkringar ingår i analysen:

- hemförsäkring⁴
- villaförsäkring⁵
- fritidshusförsäkring
- trafikförsäkring⁶
- annan motorförsäkring⁷
- båtförsäkring⁸
- djurförsäkring.

Vi har hämtat in uppgifter om

- försäkringsbolagens premieintäkter
- försäkringsersättning som betalas ut till konsumenter vid skador
- försäkringsbolagens omkostnader.

⁴ För boende i hyres- och bostadsrätt.

⁵ För boende i villa (byggnad och/eller lösöre).

⁶ Personbilsförsäkringar, försäkringar för exempelvis lätt lastbil ingår inte.

⁷ Personbilsförsäkringar, försäkringar för exempelvis lätt lastbil ingår inte. Försäkringen omfattar de frivilliga momenten delkasko- och vagnskadeförsäkring.

⁸ Separat båtförsäkring, inte båt som tillägg till boendeförsäkring.

Beräknade nyckeltal

Från de inhämtade uppgifterna har vi beräknat följande:

- skadeprocent = hur stor andel av premieintäkterna som betalats ut i försäkringsersättningar, inklusive reserver⁹
- omkostnadsprocent = hur stor andel av premierna som utgör omkostnader för försäkringsbolaget för både skadereglering och annan förvaltning¹⁰
- vinstmarginal = hur stor andel av premierna som utgör vinst för försäkringsbolaget.

Andelarna anges som procenttal. Att deras summa inte alltid blir 100 beror på avrundning till heltal.

Vi har gjort beräkningarna dels för alla de tillfrågade försäkringsbolagen sammantaget, dels för ömsesidiga respektive vinstutdelande bolag separat.

⁹ Med reserver avses den del av försäkringsersättningen som ännu inte betalats ut till kunden.

¹⁰ Bolagen har schablonmässigt fått fördela skaderegleringskostnader och andra förvaltningskostnader, exempelvis overheadkostnader (indirekta kostnader) och försäljningskostnader, på försäkringar.

Resultat

Nyckeltalen skadeprocent och omkostnadsprocent skiljer sig åt, både mellan olika slags försäkringar och mellan olika typer av försäkringsbolag. De båda nyckeltalen är generellt sett högre för ömsesidiga försäkringsbolag än för vinstutdelande. Även vinstmarginalen skiljer sig därför åt.

Vad används premierna till?

De premier som försäkringstagarna betalar för sina försäkringar ska täcka försäkringsbolagens olika kostnader, det vill säga skadekostnader och omkostnader. När kostnaderna dras av från premierna får man fram ett resultat. Resultatet är antingen en vinst eller en förlust för bolaget. Ett överskott, vinst, behövs för att bolagen exempelvis ska kunna fortsätta driva sin verksamhet och uppfylla de kapitalkrav som ställs på dem. För vinstutdelande bolag finns dessutom krav från ägarna om utdelning av vinst.

Vår analys av de inhämtade uppgifterna visar att de båda grupper av försäkringsbolag totalt har gått med vinst, även när den så kallade tekniska räntan inte räknas med.¹¹ Det finns naturligtvis även skillnader mellan olika försäkringsbolag inom respektive grupp men uppgifter om enskilda försäkringsbolag behandlas inte i denna rapport.

Genom att ställa de olika kostnaderna och vinsten i relation till premierna får vi fram olika nyckeltal. Vi har valt att analysera nyckeltalen skadeprocent, omkostnadsprocent och vinstmarginal, dels för de olika försäkringarna, dels för de olika typerna av försäkringsbolag. Nyckeltalen visar vad premierna används till.

Skadeprocent

Bolagets skadeprocent får man fram genom att dela de skadekostnader som bolaget betalar ut i form av försäkringsersättning med de premier som har betalats in till bolaget.

Skadeprocenten varierar både mellan olika grupper av försäkringsbolag och mellan olika slags försäkringar. För alla jämförda försäkringar, utom för fritidshus- och djurförsäkringar, är skadeprocenten högre i de ömsesidiga försäkringsbolagen än i de vinstutdelande.

¹¹ Försäkringsbolag får premier i förskott och betalar ut försäkringsersättning i efterskott. De kan därmed få avkastning på premierna innan försäkringsersättningen betalas ut. Denna avkastning kallas för teknisk ränta. Den tekniska räntan var dock ganska låg under den analyserade treårsperioden eftersom ränteläget var lågt.

För hela treårsperioden (2019 till och med 2021) var den lägsta skadeprocenten något över 50, vilket gällde hem- och båtförsäkringar. Det innebär att ungefär hälften av de inbetalda premierna har betalats ut i form av försäkringsersättning.

För övriga försäkringar, utom villaförsäkringar och djurförsäkringar, ligger skadeprocenten mellan 60 och 70. Skadeprocenten inom villaförsäkringar dras upp av översvämningarna runt Gävle år 2021. Utan dem är det troligt att skadeprocenten även inom denna typ av försäkringar hade legat mellan 60 och 70.

Skadeprocenten var högst för djurförsäkringarna, där den uppgår till 75. Det innebär att tre fjärdedelar av de premier som betalats för djurförsäkringar har använts till att betala ut försäkringsersättningar.

När det gäller de olika grupperna av försäkringsbolag är skadeprocenten cirka 10 procentenheter lägre i de vinstutdelande bolagen än i de ömsesidiga när vi undersöker hem-, villa- och annan motorförsäkring (delkasko och vagnskada för personbil). Däremot är skadeprocenten något högre för fritidshus- och djurförsäkring i de vinstutdelande bolagen. För övriga typer av försäkringar är nivån ungefär likadan i de båda grupperna av bolag. De inhämtade uppgifterna visar totalt sett att skadeprocenten är 7 procentenheter lägre i vinstutdelande bolag än i ömsesidiga bolag.

Omkostnadsprocent

Bolagets omkostnadsprocent får man fram genom att dela omkostnaderna, såsom kostnader för försäljning och administration av försäkringar och för skadereglering, med de premier som har betalats in till bolaget.

Omkostnadsprocenten varierar både mellan olika grupper av försäkringsbolag och mellan olika slags försäkringar. För alla jämförda försäkringar, utom för annan motorförsäkring, är omkostnadsprocenten högre i de ömsesidiga försäkringsbolagen än i de vinstutdelande. För annan motorförsäkring är omkostnadsprocenten i stället lika hög i de båda grupperna av försäkringsbolag.

För alla bolag tillsammans är omkostnadsprocenten som lägst 20, för annan motorförsäkring, och som högst 28, för båtförsäkringar.

För hem-, villa- och fritidshusförsäkringar samt för trafikförsäkringar är omkostnadsprocenten cirka 5 procentenheter lägre i de bolag som är vinstutdelande än i de ömsesidiga bolagen. Totalt sett är omkostnadsprocenten 4 procentenheter lägre i de vinstutdelande bolagen än i de ömsesidiga.

Tabell 1. Skadeprocent och omkostnadsprocent

Försäkringsbolag	vinstutdelande		ömsesidiga		alla	
	skade- procent	omk.- procent	skade- procent	omk.- procent	skade- procent	omk.- procent
Försäkring						
hem	47	21	57	27	54	25
villa	65	20	75	25	72	23
fritidshus	65	19	62	25	63	22
båt	51	28	52	29	51	28
trafik	69	21	69	27	69	25
annan motor	63	20	71	20	66	20
djur	78	16	74	22	75	22
alla	63	20	70	24	67	22

Tabellen visar hur stor del av premierna som täcker skadekostnader respektive omkostnader för olika typer av försäkringar och försäkringsbolag.

Vinstmarginal

Bolagets vinstmarginal får man fram genom att dela resultatet, i det här fallet vinsten, med de premier som har betalats in till bolaget.

Analysen visar att vinstmarginalen varierar mellan olika slags försäkringar. Vinstmarginalen när samtliga bolag analyseras är högst inom hem- och båtförsäkringar, där den är 21 respektive 20 procent, och lägst inom djur- och villaförsäkringar, där den är 3 respektive 5 procent.

Vinstmarginalen varierar även mellan grupperna vinstutdelande och ömsesidiga försäkringsbolag men är genomgående lägre för de ömsesidiga bolagen än för de vinstutdelande. Skillnaden är särskilt stor när det gäller hemförsäkringar, där vinstmarginalen för de vinstutdelande försäkringsbolagen är 32 procent medan den är bara 16 procent för de ömsesidiga bolagen. Det innebär att de vinstutdelande försäkringsbolagens vinstmarginal här är nästan en tredjedel av premierna efter det att kostnader för försäkringsersättningar, skadereglering och annan förvaltning har räknats bort. De ömsesidiga bolagens vinstmarginal är bara hälften så stor, räknad som andel av premierna.

Tabell 2. Vinstmarginal

Försäkringsbolag	vinstutdelande	ömsesidiga	alla
Försäkring			
hem	32	16	21
villa	15	1	5
fritidshus	16	14	15
båt	21	19	20
trafik	10	4	7
annan motor	17	9	14
djur	5	3	3
alla	17	7	11

Tabellen visar hur stor procentandel av premien som utgör vinst för olika typer av försäkringar och försäkringsbolag.

En möjlig förklaring till den låga vinsten från villaförsäkringar för ömsesidiga försäkringsbolag (vilken också motsvaras av en hög skadeprocent i tabell 1) är översvämningarna runt Gävle sommaren 2021. De ömsesidiga bolagen är traditionellt starka i denna region. För år 2019 och 2020 var vinsten från denna typ av försäkringar i hela landet i genomsnitt 8 procent för dessa bolag. De höga kostnaderna 2021 drog dock ner vinsten för treårsperioden 2019–2021 till 1 procent. Det går däremot inte att säga hur hög vinstmarginalen hade varit om översvämningarna inte hade inträffat.

Information till försäkringstagarna

Försäkringsbolagen måste lämna viss information om premien och försäkringsvillkoren. Försäkringstagarna kan dock begära ytterligare information om de vill. Det är bra att jämföra försäkringar hos olika försäkringsbolag men vissa försäkringar kan vara så viktiga att konsumenterna inte ska byta försäkringsbolag.

Premien och villkor

Under försäkringstiden och i samband med att försäkringen förnyas ska försäkringsbolaget i skälig omfattning informera försäkringstagaren om sådana förhållanden rörande försäkringen som det är av betydelse för denne att känna till. Försäkringsbolaget ska på försäkringstagarens begäran också i övrigt lämna information om premien och andra villkor för försäkringen.¹² Men bolagen har ingen skyldighet att när försäkringen förnyas informera försäkringstagaren om hur stor skillnaden är i kronor eller procent mellan den tidigare premien och den nya premien.

De konsumenter som vill följa utvecklingen av sin premie kan kontakta sitt försäkringsbolag och begära en uppgift om tidigare premier. Den som har sparat sina försäkringsbesked för föregående försäkringsperioder kan även på detta sätt jämföra den nya premien med den tidigare premien. På så vis kan konsumenterna redan i dag räkna ut hur mycket premien har förändrats.

Jämföra försäkringar

En konsument som vill teckna en försäkring bör inte endast jämföra premien utan också försäkringsvillkoren som även de kan skilja sig åt mellan försäkringsbolagen. En försäkringstagare som byter försäkringsbolag bör vara noggrann med att säkerställa att det nya försäkringsavtalet täcker försäkringsbehovet innan hen säger upp sin befintliga försäkring.

För djurförsäkringar kan ett byte av försäkringsbolag leda till att rätten till försäkringsersättning helt upphör. Det gäller exempelvis när ett djur får en sjukdom som omfattas av en befintlig försäkring. Genom att byta försäkringsbolag kommer inte sjukdomen att omfattas av den nya försäkringen eftersom sjukdomen var känd när försäkringen tecknades. Det samma gäller om försäkringstagaren skulle vilja teckna försäkringen på nytt i det gamla försäkringsbolaget. Samma regler gäller för andra typer av försäkringar än de som nu analyseras, såsom barn-, sjuk- och livförsäkringar. Det är därför viktigt att kontrollera villkoren noga.

¹² 2 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104), FAL.

Slutsatser

Vår analys visar att de premier som betalas in till försäkringsbolagen fördelas olika. Generellt sett får konsumenter mer för sin premie i försäkringsbolag som är ömsesidiga än i dem som är vinstutdelande. Vi anser att försäkringsbolagen kan informera konsumenterna om hur deras premie förändrats från föregående år när försäkringen förnyas. FI kommer att fortsätta följa utvecklingen på området.

Hur stor försäkringsersättning konsumenterna får i förhållande till premien de betalar varierar mellan olika slags försäkringar och typer av försäkringsbolag. Konsumenterna får generellt sett lägre försäkringsersättning för premien i de vinstutdelande försäkringsbolagen än i de ömsesidiga. De vinstutdelande försäkringsbolagen har samtidigt en högre vinst och en lägre omkostnadsprocent än de ömsesidiga försäkringsbolagen.

Ett försäkringsbolag kan genom att vara mer effektivt än ett annat bolag ha lägre omkostnader och därmed få en högre vinst. Det kan då anses rimligt att den ökade vinsten tillfaller bolaget. Vår granskning visar att vinstutdelande försäkringsbolag har lägre omkostnader, men att skillnaderna i effektivitet – mätt som omkostnader i förhållande till försäkringsersättningar – är mindre än skillnaderna i vinst. Den högre vinsten är med andra ord inte helt motiverad av effektivitetsskäl. Det är värt att notera att det kan förekomma individuella skillnader i resultaten mellan försäkringsbolagen i de båda grupperna.

För konsumenterna lönar det sig att jämföra olika försäkringsbolags premier. Det är dock viktigt att även jämföra försäkringsvillkoren då de kan skilja sig åt. Det finns även försäkringar som konsumenter inte bör säga upp för att byta till ett annat försäkringsbolag, exempelvis vissa sjuk-, liv- och djurförsäkringar.

Konsumenterna kan inte själva ta fram de uppgifter som ligger till grund för nyckeltalen i denna analys. De kan däremot begära in uppgifter från försäkringsbolagen om sina egna försäkringspremier. I samband med att försäkringen förnyas informerar försäkringsbolagen konsumenterna om premien för den kommande avtalsperioden. FI anser att det vore enkelt för försäkringsbolagen att samtidigt även informera om premien för den innevarande avtalsperioden och hur stor förändringen av premien är.

FI kommer att fortsätta verka för att konsumenterna får tillgång till information som gör det lättare för dem att jämföra olika försäkringar och försäkringsbolag. Vi kommer därför att fortsätta följa utvecklingen på området.